

Factsheet Tienermoeders

Maart 2015

Hoeveel tienermoeders zijn er op Curaçao?

In 2013 zijn in Curaçao 181 kinderen geboren met een moeder die op het moment van de geboorte tussen 15 tot en met 19 jaar was. Dit is bijna tien procent (9,2%) van de 1959 kinderen die in 2013 geboren zijn. Als we het aantal 15- tot en met 19-jarige meisjes op Curaçao in beschouwing nemen, blijkt dat 3,4% in 2013 moeder is geworden. Dit percentage fluctueerde sinds 2008 niet veel (Tabel 1). Het geboortecijfer, dat het aantal levendgeborenen per duizend 15- tot en met 19-jarige meisjes weer geeft, varieerde in de afgelopen zes jaar van 32,3 tot 36,1 per duizend meisjes.

Drie kinderen hadden in 2013 een moeder die jonger was dan 15 jaar op het moment van de geboorte. Voor de verdere definitie van tienermoeders worden in deze factsheet alleen geboorten onder meisjes van 15 tot en met 19 jaar aangehouden, omdat deze cijfers internationaal vergelijkbaar zijn.

Tabel 1: Tienermoeders (15 tot en met 19 jaar) op Curaçao, 2008-2013

Jaartal	Aantal meisjes	Percentage tienermoeders*	Aantal geboorten onder tienermoeders	Geboortecijfer per 1.000 meisjes*
2008	5511	3.5	192	34,8
2009	5562	3.5	192	34,5
2010	5579	3.2	180	32,3
2011	5558	3.5	193	34,7
2012	5486	3.6	198	36,1
2013	5377	3.4	181	33,7

Bron: Fertiliteitscijfers Centraal Bureau voor de Statistiek [1].

*Deze internationale indicator gaat niet uitgaande van eventuele meerlingen.

Wat zijn de gevolgen zijn van het tienermoederschap?

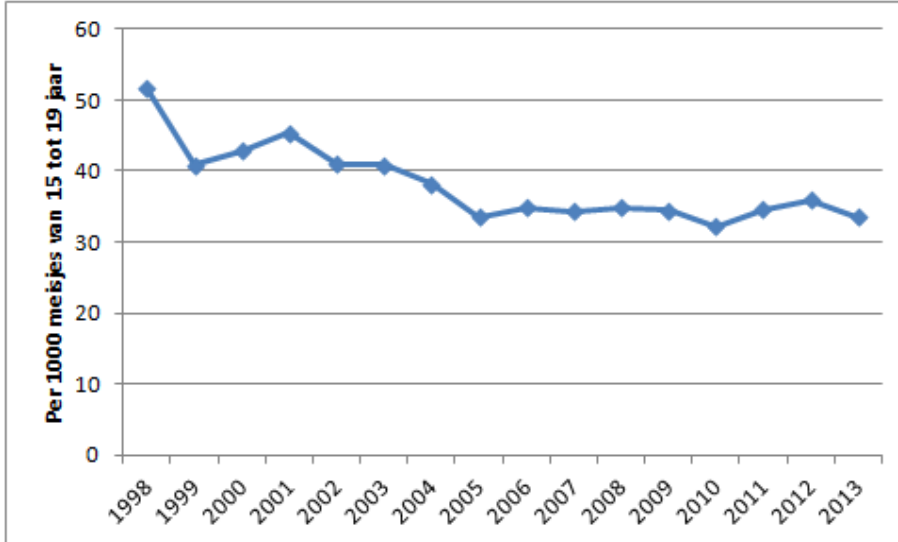
Het tienermoederschap is niet per definitie een probleem. In sommige gemeenschappen is het namelijk meer geaccepteerd om al op jonge leeftijd moeder te worden. Voor sommige tieners is een zwangerschap gepland en gewenst, maar dit komt niet vaak voor. Een tienermoeder heeft vaak een lage sociaal-economische status en de geboorte van het kind heeft doorgaans geen gunstig effect op haar situatie [2]. Tienermoeders stoppen vaker voortijdig met school, waardoor ze minder mogelijkheden en kansen hebben om in een goede economische situatie terecht te komen.

Ook kennen tienerzwangerschappen in medisch opzicht een minder goed vooruitzicht, met een verhoogde kans op vroeggeboorte en perinatale sterfte [3]. Een tienerzwangerschap kan ook gevaarlijk zijn voor de moeder zelf: complicaties tijdens de zwangerschap en de geboorte zijn wereldwijd de tweede doodsoorzaak voor meisjes van 15 tot en met 19 jaar [4].

Is het aantal tienermoeders in de afgelopen 15 jaar veranderd?

Het aantal tienermoeders per duizend meisjes is sinds 1998 afgenomen (grafiek 1). Het hoogste geboortecijfer werd gevonden in 1998, toen 52 per duizend 15- tot en met 19-jarige meisjes moeder werd. Dit betrof 283 meisjes. Tussen 1998 en 1999 is een scherpe daling in het geboortecijfer zichtbaar, waarna in de jaren daarna het aantal geboorten per duizend meisjes gestaag verder af nam. Sinds 2005 blijft het geboortecijfer vrijwel constant en krijgen jaarlijks tussen de 175 en 200 meisjes van 15 tot en met 19 jaar een kind.

Grafiek 1: Tienermoeders (15 tot en met 19 jaar) op Curaçao, 1998-2013

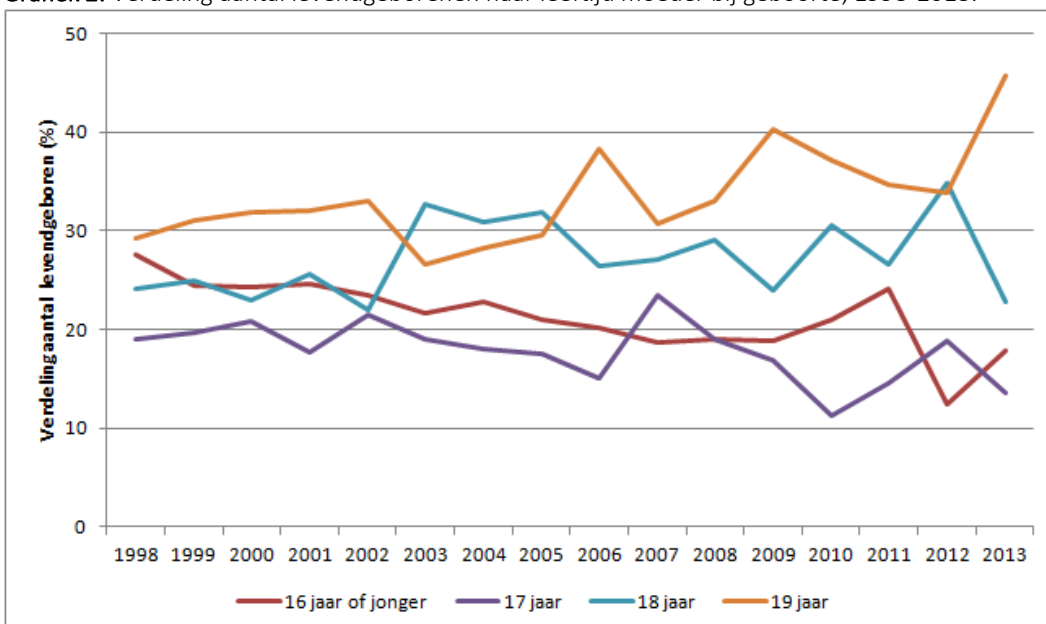

Bron: Fertilitatecijfers Centraal Bureau voor de Statistiek [1]

Wat was de leeftijdsverdeling van tienermoeders tussen 1998 en 2013?

In 2013 was 46% van de tienermoeders 19 jaar, terwijl dat aandeel rond 2000 nog 30% was (grafiek 2). Ondanks de redelijk grote jaarlijkse fluctuaties blijkt uit de grafiek dat het aandeel 'oudere' tienermoeders in de afgelopen vijftien jaar toe is genomen. Het aandeel van de allerjongste tienermoeders neemt juist af. Rond 2000 was een kwart van de tienermoeders nog 16 jaar of jonger, terwijl dit momenteel tot een op de zes is gedaald.

Grafiek 2: Verdeling aantal levendgeborenen naar leeftijd moeder bij geboorte, 1998-2013.

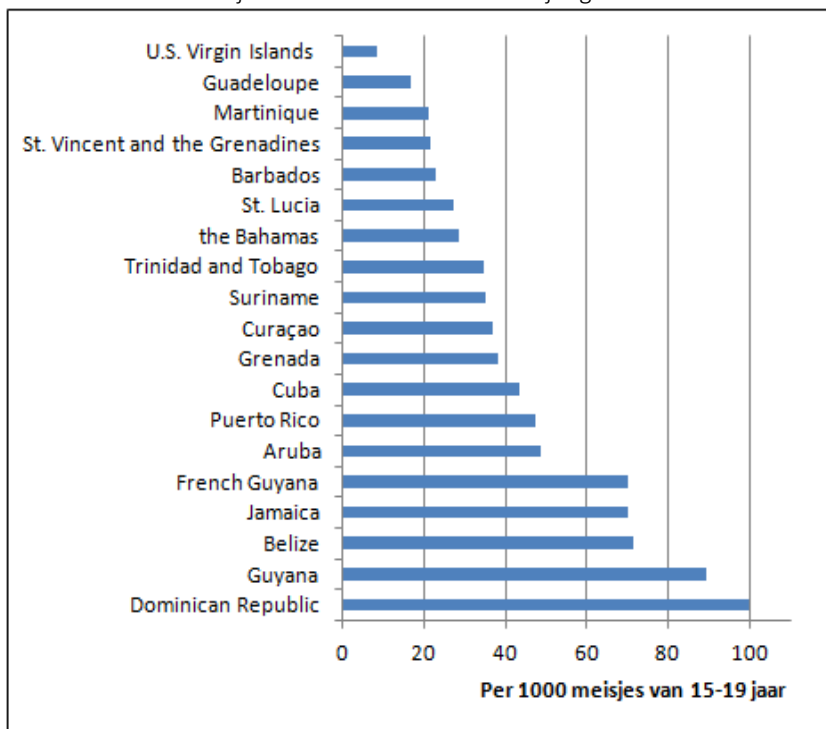
Bron: Fertilitatecijfers Centraal Bureau voor de Statistiek [1]

Is het aantal tienermoeders op Curaçao vergelijkbaar met andere landen?

In vergelijking met Nederland is het aantal geboorten onder 15- tot 19-jarigen in Curaçao hoog. Sinds 2011 krijgen in Nederland minder dan 5 per duizend 15- tot en met 19- jarige meisjes een kind [5]. In Curaçao is dat bijna zeven maal zo veel.

Vergeleken met andere Caribische landen en gebieden (met meer dan 100.000 inwoners) is het geboortecijfer onder 15- tot en met 19-jarigen in Curaçao gemiddeld [6]. De laagste geboortecijfers in de Caribische regio worden gemeten in de U.S. Virgin Islands (8), Guadeloupe (17) en Martinique (21) (grafiek 3). In Belize (72), Guyana (89) en de Dominicaanse Republiek (100) worden per duizend meisjes de meeste 15- tot en met 19-jarige meisjes moeder.

Grafiek 3: Geboortecijfer onder 15- tot en met 19-jarigen in de Caribbean

Bron: Pan American Health Organization [6]

Wat is er bekend over de gevolgen en oorzaken van het relatief hoge aantal tienermoeders in Curaçao?

Boersma et al. onderzocht van november 2008 tot november 2009 hoe het staat met het aantal abortussen in Curaçao [7]. In dat jaar werden 1126 abortussen geregistreerd, waarvan in 666 gevallen de vrouwen een vragenlijst invulden. Tieners van 14 tot en met 19 jaar vertegenwoordigde met 129 meisjes ongeveer een vijfde van de 666 abortussen. Naar verwachting is het aantal abortussen hoger in deze leeftijdscategorie, omdat van 460 geregistreeerde abortussen geen ingevulde vragenlijst beschikbaar was.

In 2009 zijn 192 15- tot en met 19- jarige meisjes moeder geworden [1]. We kunnen dan concluderen dat minstens 321 tienermeisjes zwanger zijn geworden en dat 40% van deze zwangerschappen resulteerde in een abortus. Aannemende dat de leeftijden van vrouwen in de 460 gevallen van abortus waarover geen informatie beschikbaar is hetzelfde is verdeeld, dan betreft het 413 zwangere tienermeisjes en 221 abortussen. In dat geval resulteerde 54% van alle tienerzwangerschappen in een abortus.

Boersma heeft ook gekeken naar de oorzaken van de ongewenste zwangerschap. De meest gevonden oorzaak was het niet gebruiken van betrouwbare anticonceptie. Indien vrouwen wel anticonceptie gebruikten, rapporteerde de helft inconsistent gebruik. Uit de meest recente nationale gezondheidsenquête in 2013 blijkt dat 32% van de 18- tot en met 24-jarige vrouwen één of meerdere vormen van anticonceptie in de vier weken voorafgaande aan het onderzoek gebruikten [8].

Wat zijn de meest effectieve maatregelen om het aantal tienerzwangerschappen te verminderen?

Uit onderzoek naar de effecten van beleidsmaatregelen in Europa blijken enkele maatregelen het meest effectief te werken in het laten afnemen van het geboortecijfer onder tienermoeders [9]. Dit zijn het geven van seksuele voorlichting voordat jongeren seksueel actief worden en de preventie van ongewenste zwangerschappen door middel van anticonceptie. Om jonge vrouwen te beschermen tegen de negatieve (socio-economische) gevolgen van het jonge moederschap, wordt gevonden dat ondersteuning van deze doelgroep door begeleiding tijdens een opleiding en/of werk de beste resultaten geeft.

Deze beleidsmaatregelen hebben niet alleen effect op tienermoeders, maar kunnen ook vanuit de bredere scope van de seksuele gezondheid gezien worden. Een verhoogd -correct- gebruik van anticonceptie verlaagd uiteraard niet alleen het geboortecijfer onder tieners, maar ongewenste zwangerschappen in alle leeftijdscategorieën. Daarnaast voorkomen condooms seksueel overdraagbare aandoeningen en hun lange termijn consequenties zoals onvruchtbaarheid en baarmoederhalskanker. In 2011 pleitte Boersma in haar proefschrift over abortus en anticonceptie in Curaçao reeds voor voorlichting over seksualiteit en de vergoeding van anticonceptie door de zorgverzekering [10]. Ook is Boersma voor de legalisering van abortus op Curaçao, omdat hiermee de zorg voor vrouwen verbetert en het aantal complicaties na een abortus zal verminderen. Dat een integrale aanpak van de seksuele gezondheid in 2015 nog steeds actueel is, blijkt uit de recente spoedopnames van vijf meisjes na de inname van illegaal verkregen abortuspillen [11].

Bronvermelding

- [1] Centraal Bureau voor de Statistiek Curacao, "Statistics," [Online]. Available http://www.cbs.cw/index.php?option=com_jumi&t=1&fileid=31&Itemid=92. [Accessed 20 2 2015].
- [2] H. Spivak & M. Weitzman, " Social barriers faced by adolescent parents and their children.," *Journal of the American Medical Association*, vol. 258, no. 11, pp. 1500-1504, 1987.
- [3] Enk, W.J.J., W.H.M. Gorissen en A. van Enk, "Teenage pregnancy and ethnicity in the Netherlands: frequency and obstetric outcome.," *European Journal of Contraception and reproductive health care*, vol. 5, pp. 77-84, 2000.
- [4] World Health Organization, "Adolescent pregnancy," 9 2014. [Online]. Available <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs364/en/>. [Accessed 20 2 2015].
- [5] Centraal Bureau voor de Statistiek, 14 10 2013. [Online]. Available: <http://www.cbs.nl/nl/NL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2013/2013-3883-wm.htm>. [Accessed 20 2 2015].
- [6] Pan American Health Organization, "Core health indicator database," [Online]. Available http://www.paho.org/hq/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2391&Itemid=2392&lang=en. [Accessed 20 2 2015].
- [7] Boersma, A., Alberts, J.F., de Bruijn, J., Meyboom-de Jong, B., Kleiverda, G., "Termination of Pregnancy in Curaçao: Need for Improvement of Sexual and Reproductive Healthcare.," *Global Journal of Health Science*, vol. 4, no. 3, 2012.
- [8] Verstraeten S., Jansen I., Pin R. & Brouwer W., "De nationale gezondheidsenquête Curacao 2013: methodologie en belangrijkste resultaten," Volksgezondheid Instituut Curacao, Willemstad, 2013.
- [9] World Health Organization, regional office for Europe, "What are the most effective strategies for reducing the rate of teenage pregnancies?," [Online]. Available: <http://www.euro.who.int/en/data-and-evidence/evidence-informed-policy-making/publications/hen-summaries-of-network-members-reports/what-are-the-most-effective-strategies-for-reducing-the-rate-of-teenage-pregnancies>. [Accessed 20 2 2015].
- [10] Antilliaans Dagblad, "Hoognodige abortuswet ontbreekt," [Online]. Available <http://www.antilliaansdagblad.com/index.php/nieuws-menu/10430-hoognodige-abortuswet-ontbreekt>. [Accessed 23 2 2015].
- [11] Antilliaans Dagblad, "Sehos: geen info overdosis verstrekt," 11 februari 2015.

Dit is een uitgave van:

Volksgezondheid Instituut Curaçao
Martinus Academisch Centrum, Otrobanda
Website: www.vic.cw

© VIC 2015

Volksgezondheid Instituut Curaçao (VIC) verricht onderzoek op het gebied van Ziekte & Zorg en Gedrag & Gezondheid ten behoeve van informatievoorziening aan de overheid, zorgverleners en zorginstellingen voor de ontwikkeling en evaluatie van gezondheidsbeleid. VIC besteedt uiterste zorg aan actuele en correcte informatie. De factsheets van VIC komen tot stand in samenwerking met de gegevensverstrekkers, beleidsmedewerkers en zorgprofessionals. Uw feedback op deze factsheet en onze andere producten vernemen we graag.